

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

DANSSTUDIES

NOVEMBER 2010

MEMORANDUM

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 20 bladsye.

NOTA AAN NASIENERS/ONDERWYSERS

- In baie gevalle is beide 'n rubriek (assesseringskaal) en 'n inhoudsmemorandum verskaf om nasieners te lei. Albei moet gebruik word om die puntetoekenning te bepaal.
- In die inhoudsmemorandum word daar gewoonlik **meer** moontlike inligting verskaf as wat van die kandidate verwag word; dit moet egter 'n riglyn wees met betrekking tot die kwaliteit van die antwoord wat verwag word.
- Kolpunte ('Bullets') is in die memo gebruik om nasien te vergemaklik.
- Verwys na die **vermoënsvlakke** in die 'Fokusvraag'-tabel onder elke vraag om die hoë, medium en lae kognitiewe vlakke, wat in die antwoord verwag word, te bepaal.
- Nasieners moet nie kandidate vir verkeerde gebruik van grammatika of spelling penaliseer nie. Solank die kandidaat se antwoord duidelik en verstaanbaar is en aan die nasienkriteria (bv. die benoeming van spiere) voldoen. **Hulle mag egter nie volpunte vir opstel-/paragraaftipe vrae kry as daar grammatika- en spel-foute is en die antwoord nie in die regte vorm geskryf is nie.**
- In baie van die kwalitatiewe vrae, waar volledige verduidelikings vereis word, is een regmerkie nie aan een punt gelyk nie. Halwe punte moet toegeken word en aan die einde van die nasienwerk opgetel en afgerond word. Verwys weereens na die assesseringskaal/rubriek om die kandidaat op die korrekte vermoënsvlak te plaas.
- **Vermyn die toekenning van volpunte waar die antwoord oppervlakkig en minimaal is.** Hierdie eksamen is die hoogtepunt van 'n 3 jaar-opleidingsperiode, van graad 10 tot 12, en die vlak van strengheid wat vereis word, is dieselfde as vir ander matriekvakke.
- Waar kandidate agterlosige foute gemaak het, bv. nommering, moet die nasiener en moderator besluit of die kandidaat die betrokke vraag korrek beantwoord het.

AFDELING A: DANSGESKIEDENIS EN -TEORIE

VRAAG 1

NASIENRUBRIEK/-ASSESSERINGSKAAL

1 – 3 SWAK	4 – 7 VOLDOENDE	8 – 11 BEVREDIGEND	12 – 15 UITSTEKEND
Minimale kennis van die inheemse/kulturele dans en die doel daarvan. Minimale kennis van die kostuums/klere of die musiek/begeleiding wat gebruik is, word getoon. Minimale vermoë om te reflekteer, word getoon.	Die antwoord toon 'n bietjie kennis van die inheemse/kulturele dans en die doel daarvan. 'n Bietjie kennis van die kostuums en die musiek/begeleiding wat gebruik is, word getoon. Daar is pogings om oor die leer van 'n dans van 'n ander kultuur te reflekteer.	Die antwoord is goed geskryf, in briefvorm, met akkurate kennis van die seremoniële/kulturele dans en die doel daarvan. 'n Goeie beskrywing van die dansbewegings, die kostuums/klere en die musiek/begeleiding wat gebruik is, word gegee. Reflekteer oor die leer van 'n dans van 'n ander kultuur.	Die antwoord is uitstekend geskryf, in briefvorm, met gedetailleerde, akkurate kennis van die inheemse seremoniële/kulturele dans en die doel daarvan. 'n Gedetailleerde beskrywing van die dansbewegings, kostuums/klere en die musiek/begeleiding wat gebruik is, word gegee. Reflekteer met insig oor die leer van 'n dans van 'n ander kultuur.

FOKUS VAN VRAAG	LEERUITKOMSTE				VERMOËNSVLAKKE		
	LU1	LU2	LU3	LU4	LAAG	MEDIUM	HOOG
Inheemse dans							
Naam van dans en plek: Kennis – kolpunt 1			√	√	2		
Doel, beskrywing van die dansbewegings/kostuums/musiek: Analise – kolpunt 2, 3, 4, 5						10	
Refleksie – kolpunt 6							3

Laag: kolpunt 1 – 2 punte

Medium: kolpunt 2 – 1 punt
kolpunt 3 – 3 punte
kolpunt 4 – 3 punte
kolpunt 5 – 3 punte

Hoog: kolpunt 6 – 3 punte

NOTA AAN NASIENERS:

Kontroleer jou finale punte met die rubriek om te verseker dat jy die regte aantal punte aan die vermoënsvlakke toegeken het en dat die antwoord op die regte standaard vir die totale punte geplaas is.

Daar word van leerders verwag om 'n spesifieke dans, nie 'n dansstyl nie, te beskryf.

Leerders wie se hoofdansstyl Afrika-danse is, kan oor 'n dans van 'n nie-Afrika-kultuur skryf.

Trek een punt af indien vraag nie in briefvorm geskryf is nie, maar wel uitstekend geskryf

VOORBEELD VAN MOONTLIKE ANTWOORD

Liewe Steven/Stephan

Ek het hierdie jaar so baie interessante dinge oor dans in ons land geleer. Dit was interessant om te sien hoe al ons verskillende dansvorme tot die lewendige danskultuur in Suid-Afrika bygedra het.

Ek wil jou graag vertel van 'n inheemse dans, genoem **Indlamu**, wat ons geleer het. Dit is 'n tradisionele Zoeloe-dans wat in **KwaZulu-Natal** ontstaan het. Dit is gebaseer op die **oorlogsdans** van die Zoeloe-krygers, en is deur **mans** van alle ouderdomme **opgevoer**. Dit was verpligtend vir die mans van die Zoeloe-kultuur om vir oorlog opgelei te word. Die koning van die amaZulu, Ushaka, het die inisiasierituele/-skole afgeskaf aangesien hy dit as tydmors beskou het, want dit het die vyand die geleentheid gegee om aan te val. Hy het **militêre skole** ingestel om mans vir oorlog op te lei. Die dansers moes **baie gedissiplineerd** wees, hul **rûe regop** hou en **beheerste bewegings** met **presiese tydsberekening** maak. Hulle het **skyn-aanvalle (steekhoue)** op denkbeeldige vyande gemaak tydens hulle opleiding om hulle **krag en vaardigheid** te demonstreer.

Die Indlamu-dans wat ons deesdae sien, word by **troues**, as 'n **toeriste-attrakisie** en ook in **teaters** opgevoer. Die dans word nou deur **beide mans en vroue** gedoen.

Die kostuums wat deesdae gedra word, is dieselfde as dié wat deur die amaZulu-soldate gedra is. Die mans en vroue dra 'n **volledige, tradisionele uitrusting/drag van vel, genoem Amabeshu**, saam met **koprings** van dierevel gemaak. 'n **Seremoniële gordel** word van bokvel gemaak en word oor die bors gedra. **Enkelratels** en **skilde** wat dieselfde is as dié wat oorspronklik deur die amaZulu-soldate gebruik is, word gedra. **Knopkieries en spiese** word ook in die dans gebruik.

Die musiek is **hard en sterk/kragtig** en baie imposant. 'n Aantal **tromme**, genoem Ingoma, word gebruik. Hierdie tromme word met **stokke bespeel**. Daar kan tussen **vier tot agt tromspelers** wees. **Sang en handeklap** is ook betrokke en dit kan óf deur die dansers óf deur die toeskouers gedoen word. 'n **Fluitjie** word deur die leier (Igosa) van die dansgroep gebruik om die dansers oor die verandering van beweging te waarsku. Die musiekbegeleiding help die dansers met **eenvormigheid en tydsberekening** sodat die dissipline vereis, bereik word. Die tromme begelei ook die klem (aksent) gemaak deur te skop, op die grond neer te val en ander bewegings.

As 'n danser, met kontemporêre dans as my hoofvak, het ek dit regtig geniet om hierdie dans te leer aangesien dit my insig in 'n kultuur anders as my eie gegee het. Dit het my geleer **hoe om met ander oë na Afrika-dans te kyk**. Ek het die **ritmiese aard** van die dans en **die feit dat ek my stem moes gebruik** terwyl ek dans, baie geniet. Ek was verstom hoe moeilik dit is om **van die bewegings met die regte styl te koördineer**.

Die leer van hierdie dans het my **ontvanklik** gemaak vir allerhande soorte bewegingsmoontlikhede in my **choreografie**. Ek wil graag **van die passies en konsepte** in die ontwikkeling van nuwe, opwindende dansvorme, wat uniek aan Suid-Afrika is, **insluit**. Dit het daartoe gelei dat ek met **verskillende temas** verwant aan inheemse kulture **geëksperimenteer het**. Wanneer jy my choreografie sien, sal jy verstaan wat ek bedoel.

Ek hoop om gou weer met jou te praat.

Jou vriendin
Ayla

[15]

VRAAG 2

ASSESSERINGSKAAL (RUBRIEK)

VRAAGNR.	0 SWAK	1 VOLDOENDE		
2.1	Geen naam of 'n ontoepaslike naam.	Die projek het 'n toepaslike titel gekry.		
	0 SWAK	1 VOLDOENDE	2 BEVREDIGEND	3 UITSTEKEND
2.2	Geen poging is aangewend om 'n idee of die doel van die projek te gee nie.	Die doel van die projek is gedeeltelik verduidelik. 'n Paar van die voordele van die projek is voorgestel.	Die doel van die projek is verduidelik. Daar is 'n oorsig van die voordele van die projek vir die gemeenskap en die wesies gegee.	Die doel van die projek is duidelik uitgestippel. Die voordele van die projek vir die gemeenskap en die wesies is weldeurdag en duidelik omskryf.
	0 SWAK	1 VOLDOENDE	2 BEVREDIGEND	3 UITSTEKEND
2.3	Geen poging is aangewend om die inhoud van die dansopvoering te verskaf nie.	Daar is 'n bietjie oor die inhoud van die dansopvoering bepeins.	Die konsep van die dansopvoering is aanneemlik.	Die konsep van die dansopvoering is innoverend en goed verduidelik.
	0 SWAK	1 VOLDOENDE	2 BEVREDIGEND	3 UITSTEKEND
2.4	Geen inligting oor datums, tye, plekke en pryse van kaartjies is gegee nie.	Datums, tye, plekke en pryse van kaartjies word gedeeltelik gegee.	Datums, tye, plekke en pryse van kaartjies word gegee.	Datums, tye, plekke en pryse van kaartjies word toepaslik in die vorm van 'n mediaverklaring geskryf.

FOKUS VAN VRAAG	LEERUITKOMSTE				VERMOËNSVLAKKE		
Gemeenskapsprojek	LU1	LU2	LU3	LU4	LAAG	MEDIUM	HOOG
Projeknaam: 2.1					1		
Datum, tyd, kaartjiepryse: 2.4	√					3	
Doel, oorsig: 2.2 – 2.3							6

Laag: 2.1
Medium: 2.4
Hoog: 2.2, 2.3

NOTA AAN NASIENERS:

Kontroleer jou finale punte met die rubriek om te verseker dat jy die regte aantal punte aan die vermoënsvlakke toegeken het en dat die antwoord op die regte standaard vir die totale punte geplaas is.

Indien die nummerings sisteem gebruik is, behoort die Kandidate nie daardeur benadeel te word nie

Kopiereg voorbehou

Blaai om asseblief

VOORBEELD VAN MOONTLIKE ANTWOORD**Mediaverklaring****ONS KAN OORWIN**

Die Siyanqoba Dansprojek het ontstaan as gevolg van 'n behoefte om bystand te verleen met die groeiende aantal weeskinders as gevolg van MIV/Vigs-sterftes. 'n Groep hoog(s) bekwame/geëerde dansers, gebaseer in Port Elizabeth, het byeengekom om maniere te vind om die weeskinders emosioneel en finansiële te help.

Die eerste stap was om elke Saterdag gratis dansklasse vir die wesies in drie distrikte, wat sleg geaffekteer is, te organiseer. Dit is gedoen om 'n veilige plek te verskaf waar die kinders pret kon hê, kos kon kry en 'n paar dansvaardighede kon aanleer. Dit sou help met die identifisering en koestering van danstalent en ook om die kinders se selfgating, selfvertroue en gevoel van behoort te bou.

Met hierdie dansklasse, gevolg deur navorsing en improvisasie, is 'n lewendige, kleurvolle dans geskep wat oor die oorsake en gevolge van MIV/Vigs handel en hoe kinders deur hul ouers se optrede geraak word. Die choreografie word aangebied as 'n storie van hoop en moed met gebruik van woorde, gedigte, beweging en sang. Kostuums en stelle is deur die deelnemers gemaak met gebruik van herwinde materiaal.

Die opvoering wil bewustheid deur dans skep en ook ouers uitdaag om aan hulle kinders te dink wanneer hulle onverantwoordelike seksuele verhoudings het. Ons doel is om 'n sterk invloed op lede van die gemeenskap uit te oefen en ons hoop dat ons opvoerings ouers sal leer en opvoed oor hoe om hulle optrede, wat tot die daaglikse styging in die aantal wesies bydra, te verander.

Ons produksie sal in die mees geaffekteerde gemeenskappe toer en die hoogtepunt sal 'n finale fondsinsamelingsvertoning in die Port Elizabeth Operahuis wees om fondse vir die wesies se basiese behoeftes – kos, klere, versorging en onderrig – in te samel.

Die opvoerings sal op die volgende plekke plaasvind:

Vry. 6 Mei om 19:00: Silversands Hoërskool-saal, Doppelwoods

Sa. 7 Mei om 15:00: Tweede Rivier Laerskool-saal, Tweede Rivier

So. 8 Mei om 15:00: St Peters Kerkzaal, Xenele

Kaartjiepryse: Beskikbaar by elke skoolkantoor

Volwassenes R25

Studente en pensioenarisse R10

**Sa. 14 Mei by die Port Elizabeth Operahuis om 20:00.
(Fondsand) Kaartjies R200 @ Computicket**

Kom geniet hierdie opvoering en help om die wesies te ondersteun. Dit gaan die dansgeleentheid van die seisoen wees. Moet dit nie misloop nie.

[10]

VRAAG 3

ASSESSERINGSKAAL (RUBRIEK)

VRAAGNR.	0 SWAK	1 VOLDOENDE		
3.1	Geen geboorteplek word gegee nie.	Naam van die choreograaf en sy/haar geboorteplek gegee.		
	0 SWAK	1 VOLDOENDE	2 BEVREDIGEND	
3.2	Geen korrekte werke gegee nie.	Identifiseer een ander werk korrek wat nie uit die voorgeskrewe lys voorkom nie.	Identifiseer twee ander werke korrek wat nie uit die voorgeskrewe lys voorkom nie.	
	1 – 2 SWAK	3 – 4 VOLDOENDE	5 – 6 BEVREDIGEND	7 – 8 UITSTEKEND
3.3	Minimale inligting oor opleiding en loopbaan gegee.	Die inligting toon 'n bietjie kennis van die choreograaf se opleiding en loopbaan.	Die inligting toon kennis van die choreograaf se opleiding en loopbaan.	Die inligting toon akkurate en gedetailleerde kennis van die choreograaf se opleiding en loopbaan.
	1 SWAK	2 VOLDOENDE	3 BEVREDIGEND	4 UITSTEKEND
3.4	Minimale kennis van die invloede op sy/haar werkstyl.	'n Bietjie kennis van die invloede op sy/haar werkstyl.	Kennis van die invloede op sy/haar werkstyl.	Gedetailleerde kennis van die invloede op sy/haar werkstyl.
	1 SWAK	2 VOLDOENDE	3 – 4 BEVREDIGEND	5 UITSTEKEND
3.5	Minimale kennis van die choreograaf se bydrae tot die ontwikkeling van dans in Suid-Afrika.	'n Bietjie kennis van die choreograaf se bydrae tot die ontwikkeling van dans in Suid-Afrika.	Kan die choreograaf se bydrae tot die ontwikkeling van dans in Suid-Afrika verduidelik.	Kan die choreograaf se bydrae tot die ontwikkeling van dans in Suid-Afrika in detail verduidelik.

FOKUS VAN VRAAG	LEERUITKOMSTE				VERMOËNSVLAKKE		
Suid-Afrikaanse choreograaf	LU1	LU2	LU3	LU4	LAAG	MEDIUM	HOOG
Geboorteplek, opleiding, loopbaandanswerke: Herroep 3.1 – 3.3			√		9		
Invloed op werkstyl: Toepassing 3.4						4	
Bydrae tot die ontwikkeling van dans: Evaluering 3.5							7

Laag: 3.1, 3.3
Medium: 3.4
Hoog: 3.2, 3.5

NOTA AAN NASIENERS:

Kontroleer jou finale punte met die rubriek om te verseker dat jy die regte aantal punte aan die vermoënsvlakke toegeken het en dat die antwoord op die regte standaard vir die totale punte geplaas is.

Studieaantekeninge kan in die vorm van kolle/stippels, breinkaarte, vloeikaarte, ens. wees. Indien die vraag in opstelformaat geskryf is, behoort die Kandidate nie daardeur benadeel te word nie.

Leerders kry 0 punte as hulle oor 'n internasionale choreograaf geantwoord het.

Die punte toekenning vir 3.3 en 3.4 kan oorvleuel.

Kandidate behoort nie gepeenaliseer te word indien 3.2 nie beantwoord is nie. Hierdie twee punte mag in 3.3 en 3.4 geabsorbeer te word.

VOORBEELD VAN MOONTLIKE ANTWOORD**VINCENT SEKWATI MANTSOE**

3.1 **GEBOORTEPLEK:** Soweto – Johannesburg (Gauteng) (1)

3.2 **DANSWERKE SLUIT IN:**

- *Gula Matari*
- *Sasanka*
- *Barena*

(2)

3.3 **DANSOPLEIDING:**

- Toe Mantsoe begin dans het, was daar geen formele dansateljees in Soweto nie. Hy het straatdans in die Michael Jackson-styl leer dans en 'n dansgroep, genoem Joy Dancers, saam sy vriende begin.
- Hy het by twee jeugklubs, genoem Street Dance en die Rathabile Youth Club, aangesluit.
- In 1990 het hy 'n oudisie geslaag en 'n beurs ontvang by die Moving Into Dance (MID) ateljee. Hy is blootgestel aan kontemporêre en jazz-danse en het Afro-fusion en choreografie onder Sylvia Glasser studeer.
- In 1992 het hy 'n diploma ontvang omdat hy die MID Community Dance Teacher's-opleidingsprogram deurloop en geslaag het.

DANSLOOPBAAN:

- Mantsoe se eerste openbare optrede/opvoering was in *Tranceformations* wat in 1991 deur Glasser gechoreografeer is.
- Hy het ook sy debuut op SABC-TV gemaak, toe sy werk uitgesaai is.
- Mantsoe word nie net vir sy tegniese vaardigheid in hierdie opvoering erken nie, maar ook vir sy diep geestelike begrip van die San (Boesman) se Beswymingsdanse ('Trance Dances').
- Hy het uit sy eie erfenis gehaal en hierdie temas as 'n inspirasie vir sy eie choreografie gebruik.

CHOREOGRAFIESE LOOPBAAN:

- Hy het sy debuut as 'n choreograaf gemaak met sy werk *Gula Matari*, wat deur opnames van voëlgeluide geïnspireer is en vir MID gechoreografeer is om in 1993 by die Dance Umbrella opgevoer te word. Oorspronklik was dit 'n solodans, maar dis na 'n groepswerk uitgebrei wat een van die hoogs

geskatte werke in die MID-repertoireum geword het.

- Mantsoe was die resident-choreograaf vir MID en ook mede-direkteur.
- *Gula Matari* se skoonheid is tydloos en dit het 'n aantal toekennings in verskillende lande gekry.
- Sedertdien is die werk oor die hele wêreld opgevoer, wat baie deure vir Mantsoe oopgemaak het en wat tot sy internasionale aanprysing oor baie jare heen bygedra het.
- In 1997 het hy sy stuk *Sasanka* vir die Dance Theatre of Harlem Company geskryf. Hulle het hierdie stuk in Washington DC by die Kennedy Centre en toe in New York opgevoer.
- Behalwe dat hy 'n gesiene choreograaf is, is hy ook 'n baie vaardige tromspeler.
- Hy woon nou in Europa waar hy sy loopbaan voortsit as 'n danser/choreograaf en onderwyser.
- Hy keer gereeld terug na Suid-Afrika om van sy mees onlangse werke by Dance Umbrella aan te bied.

(8)

3.4 **INVLOEDE OP SY DANSSTYL:**

- Mantsoe se ma, ouma en tante was sangomas en sy familie het tradisie en kultuur trou nagevolg. Dit het by hom waardering vir sy kultuur en 'n liefde vir rituele sang en dans ingeboesem.
- Dit het 'n groot invloed op sowel die manier waarop Mantsoe dans as die manier waarop hy choreografeer. Sy werke is diep in sy kulturele geloof gewortel.
- Met 'n begrip van die heilige belangrikheid van die rituele, sê hy dat hy sy ouma vra om by die voorouers toestemming te vra om hierdie rituele in sy danswerke te gebruik.
- Met die vroeë invloed van moderne populêre straatdansvorme en sy opleiding by Moving into Dance, het hy begin om die verskillende kulturele identiteite in sy werk saam te smelt.
- Hy gebruik meesal Afrika-rituele vir sy temas en inkorporeer sy hele dansopleiding om unieke danswerke te skep.
- Hy is ook lief vir die natuur en sy werke het partykeer temas met voëls en die wisselwerking tussen natuurelemente soos in *Gula Matari*. Mantsoe se werke is uniek Suid-Afrikaans.

(4)

3.5 **BYDRAES WAT HY TOT DANS IN SUID-AFRIKA GEMAAK HET:**

- Mantsoe was een van die choreograwe wat daarin geslaag het om Westerse en tradisionele dansstyle suksesvol saam te smelt.
- Hy het ook daarin geslaag om die heilige aspekte van rituele op 'n professionele dansverhoog te plaas sonder dat dit oneer bring/'n skande is vir dié wat dit beoefen. Hy het die kwessie met die respek wat dit verdien, hanteer.
- Hy het 'n kanaal vir choreograwe oopgemaak om hierdie heilige kwessies met vrymoedigheid op die verhoog aan te raak, sonder dat dit oneerbiedig is.
- Hy het choreograwe ook aangemoedig om sensitiewe temas na te vors en só gesorg dat daar volop materiaal vir hul choreografie is.
- Mantsoe het Afro-fusion internasionaal bekend gemaak aangesien sy werke in lande soos Nigerië, Australië en Amerika opgevoer word.
- Hy het ook 'n rol gespeel in die opleiding van baie professionele mense in die dansbedryf, asook onderwysers wat in die gemeenskappe werk.

(5)
[20]

VRAAG 4

ASSESSERINGSKAAL/RUBRIEK

KRITERIA	1 SWAK	2 VOLDOENDE	3 BEVREDIGEND	4 UITSTEKEND
Doel Sinopsis	Minimale inligting oor die choreograaf se doel/sinopsis gegee.	'n Bietjie inligting oor die choreograaf se doel/sinopsis gegee.	Inligting oor die choreograaf se doel/sinopsis gegee. Die antwoord is as 'n resensie geskryf.	Akkurate en gedetailleerde inligting oor die choreograaf se doel/sinopsis gegee. Die antwoord is uitstekend as 'n resensie geskryf.
	1 SWAK	2 VOLDOENDE	3 – 4 BEVREDIGEND	5 UITSTEKEND
Musiek en dansstyl/-style	Minimale kennis van die musiek en dansstyl/-style gebruik.	'n Bietjie kennis van die musiek en dansstyl/-style gebruik.	Toon kennis van die musiek en dansstyl/-style gebruik	Toon gedetailleerde kennis van die musiek en dansstyl/-style gebruik. .
	1 – 2 SWAK	3 – 4 VOLDOENDE	5 – 6 BEVREDIGEND	7 – 8 UITSTEKEND
Simboliek	Minimale begrip van die simboliese gebruik van kostuums, musiek, rekwisiete en beweging om die choreograaf se doel te kommunikeer.	'n Bietjie begrip van die simboliese gebruik van kostuums, musiek, rekwisiete en beweging om die choreograaf se doel te kommunikeer.	Goeie begrip van die simboliese gebruik van kostuums, musiek, rekwisiete en beweging om die choreograaf se doel te kommunikeer. .	Uitstekende begrip van die simboliese gebruik van kostuums, musiek, rekwisiete en beweging om die choreograaf se doel te kommunikeer. .
	0 SWAK	1 VOLDOENDE	2 BEVREDIGEND	3 UITSTEKEND
Mening	Geen mening gegee nie.	Noem die kwaliteit van die opvoering.	Kan mening oor die kwaliteit van die opvoering motiveer. .	Kan mening oor die kwaliteit van die opvoering evalueer en motiveer.

FOKUS VAN VRAAG	LEERUITKOMSTE				VERMOËNSVLAKKE		
Internasionale danswerk	LU1	LU2	LU3	LU4	LAAG	MEDIUM	HOOG
Choreograaf se doel: Kennis kolpunt 1			√		4		
Musiek en dansstyl/-style: Toepassing kolpunt 2						5	
Simbolisme en mening: Evaluering kolpunt 3 – 4							11

Laag: kolpunt 1
Medium: kolpunt 2
Hoog: kolpunt 3 – 4

NOTA AAN NASIENERS:

Kontroleer jou finale punte met die rubriek om te verseker dat jy die regte aantal punte aan die vermoënsvlakke toegeken het en dat die antwoord op die regte standaard vir die totale punte geplaas is.

Die leerder kry 0 punte as hy/sy oor 'n Suid-Afrikaanse danswerk skryf om hierdie vraag te beantwoord.

VOORBEELD VAN MOONTLIKE ANTWOORD**DIE ONTHULLING ('REVELATION') VAN 'N UNIVERSELE UITDRUKKING
VAN GELOOF DEUR DANS**

Alvin Ailey wou die storie van die swart mense se stryd van slawerny na vryheid, wat geëindig het in die oorwinning van die menslike gees, vertel. Dit was 'n persoonlike, sosiale en politieke stelling wat die geloof van Amerikaanse swartes in die tyd van onderdrukking uitbeeld en hoe hulle krag in hierdie tyd van teenspoed in die kerk gevestig was. Die grootste gedeelte van hierdie dans is gehaal uit Ailey se persoonlike ondervinding van die kerkgaande Baptiste-gemeenskap waarin hy grootgeword het. *Revelations* word in drie dele gedoen: 'Pilgrim of Sorrow', 'Take me to the Water' en 'Move, Members, Move'. Dit is op tradisionele Afro-Amerikaanse geestelike gospelmusiek gehoreografeer.

Revelations begin op die liedjie 'I Been Bulked' met die gordyn wat lig en 'n massagroep dansers toon, saamgebondel en vooroor gebuk, hulle koppe af en hulle arms uitgestrek. Die enigste lig is die warm kollig oor die dansers. Hulle dra lang, styfpassende rokke in rooi, oranje en geel met splete aan die kante. Die dansers beweeg rond met eenvoudige, maar kragtige bewegings wat gebare van geestelike behoefte toon. Hulle arms is na die hemel uitgestrek en reik na verskillende dele van die verhoog uit. Die gevoel van foltering/smart word lewendig in die beweging van gebuigde bene, geboë hoofde en gekurfd torso's/bolywe. Dit gaan voort met 'n dans wat deur twee vroue en 'n man op die liedjie 'Daniel' opgevoer word en word gevolg deur 'n pas de deux op die liedjie 'Fix me Jesus' wat die vloertegniek van Horton gekombineer met Ailey se gebruik van arabesque, toon. Die stuk eindig met die vrou wat op die uitgestrekte dy van die manlike danser staan. Hy is haar simboliese, geestelike gids deur die pas de deux.

In die dooptoneel word daar 'n spirituele/geestelike gevoel aan die verhoog gegee en dit gee die emosionele inhoud van hierdie Baptiste-tradisie weer. 'n Man wat 'n paal met wit papierlinte vashou, lei 'n vrou met 'n groot wit sambreel en 'n man en vrou wat gedoop moet word, op die verhoog, op die liedjie 'Wading in the Water'. Die vrouens dra lang, wye, wit rokke met valle onderaan. Die mans dra wit broeke en wit maasstofbostukke. Die dansers beweeg met ligte, vloeiende bewegings tussen twee groot stukke lap wat oor die verhoog uitgestrek word, een wit en een blou wat die water simboliseer. Die vloeiende arms en middellywe van die dansers spreek van water wat vloei en 'n gevoel van suiwering en kalmerende emosies. Die stemming raak ernstig aan die einde van hierdie afdeling met die manlike solo wat op die liedjie 'I Want to Be Ready' opgevoer word. Die danser lig en laat sak sy bolyf en bene in stadige, smagtende uitstrekkings, waar slegs sy heupe op die vloer rus om 'n gevoel van folterende berou vir sy sondes te skep. Hierdie beweging is deur Ailey uit 'n Horton-vloeroefening geskep.

Die finale afdeling begin met die musiek 'Sinner Man' met drie mans wat op die verhoog rondhardloop in 'n poging om die las van hul sonde af te skud. Die musiek beweeg aan na 'The Day is Past and Gone' en elegante vroue met hoede en lang bruin rokke, outentiek vir daardie tyd, sluit by die groep manlike dansers aan. Die vroue dra waaiers wat in die dans gebruik word. Die mans dra geel hemde en onderbaadjies met swart broeke. Die kostuums simboliseer 'n kerkgaande gemeenskap wat in hulle beste klere optooi om kerk toe te gaan.

Die dansers vul die verhoog met vrolike, lewendige danse wat hul viering van die oorwinning van die menslike gees oor swaarkry simboliseer. Daar is baie draaipassies wat beklemtoon word deur die swaai van die rokke. Die klimaks van die stuk eindig met die prettige en optimistiese/entoesiastiese liedjie 'Rock My Soul in the Bosom of Abraham' wat gehore staande laat toejuig en vra vir herhaaldelike buigings.

Revelations is 'n energieke, opwindende en aanloklike danswerk wat ballet, kontemporêre dans, Afrika- en jazz-tegnieke gebruik. Dit maak stellings met passies en patrone wat nou verwant is aan die musiek en die stemming wat dit wil skep. Hierdie stemming word verhoog deur die gebruik van kostuums, beligting en kinestetiese energie. Die beweging is altyd vloeiend en daar is selde 'n groep dansers wat op dieselfde tyd dieselfde passie uitvoer. Dit is baie afwisselend en besig. Die dansers werk uit die bolyf met gebruik van die Graham-tegniek van saamtrek en ontspan. Die gebruik van swaartekrag is duidelik aangesien die werk goed begrond is en die dansers die vloer as 'n apparaat gebruik en nie as 'n voorwerp wat teen hulle werk nie.

Met die teatrale vertoon, ryk musiek, humor en teerheid, selfs 'n tikkie bitterheid, kan dit trots in swart toeskouers oproep sonder dat wit toeskouers te bang is om teater toe te kom. *Revelations* slaag daarin om die emosionele inhoud van 'n tradisie wat aan die Afrika-Amerikaanse mense behoort, oor te dra. Dit is 'n universele storie en kan aanklank vind by enige groep mense en dit slaag daarin om 'n gehoor saam te smee. Dit is nie net 'n sosiologiese prestasie nie, maar ook 'n teaterprestasie. Soos Ailey in 'n onderhoud gesê het: 'Die grootste werke is altyd persoonlik; en *Revelations* was persoonlik.' *Revelations* word beskou as 'n meesterstuk en dit is definitief 'n opvoering wat nie misgeloop moet word nie.

[20]

VRAAG 5

FOKUS VAN VRAAG	LEERUITKOMSTE				VERMOËNSVLAKKE		
Choreografie	LU1	LU2	LU3	LU4	LAAG	MEDIUM	HOOG
Joernaal skryf	√	√	√			5	

Medium: 5

VOORBEELD VAN MOONTLIKE ANTWOORD

- Om tred te hou met al my idees rakende die doel/oogmerk van my dans
- Om my repetisierooster te beplan
- Om idees van hoe ek produksie-elemente in my choreografie gaan inkorporeer, neer te skryf
- Om al my idees vir die tipe musiek, asook die finale musiek wat ek vir my choreografie wil hê, neer te skryf. Om hoe ek waarde by my danswerk wil voeg, te bepeins/oordink.
- Om moontlike/onafgewerkte idees vir my sinopsis en my eenbladsy-programnota uit te skryf
- Om moontlike dansers wat ek kan gebruik, te noem
- Om my suksesse en mislukkings neer te skryf sodat ek daaruit kan leer en nie aanhou om dieselfde foute te maak nie, maar eerder op my sukses bou

[5]

TOTAAL AFDELING A: 70

AFDELING B: MUSIEKTEORIE**VRAAG 6**

FOKUS VAN VRAAG	LEERUITKOMSTE				VERMOËNSVLAKKE		
	LU1	LU2	LU3	LU4	LAAG	MEDIUM	HOOG
Musiekteorie							
Instrumente, verduideliking 6.1			√			4	
Musiekterminologie 6.2					6		

Laag: 6.2**Medium: 6.1****NOTA AAN NASIENERS:**

Snaar/perkussie/windblaas instrumente, ens. is aanvaarbaar.

VOORBEELD VAN MOONTLIKE ANTWOORD:

6.1 Enige VIER van die volgende:

Chordofone: Klank word voortgebring deur die snare te tokkel of met 'n strykstok te bespeel.Aërofone: Klank word voortgebring deur lug in die instrument in te blaas.Idiofone: Musiekinstrumente wat hul eie klank voortbring deur dit te skud of te slaan.Membranofone: Klank word voortgebring deur 'n membraan wat oor 'n hol basis gespan is, te slaan.Elektronies: Instrumente wat slegs klank kan voortbring wanneer dit aan 'n elektriese toevoer gekoppel is.

(4)

6.2 6.2.1 C

6.2.2 A

6.2.3 E

6.2.4 F

6.2.5 D

6.2.6 B

(6)
[10]

VRAAG 7

FOKUS VAN VRAAG	LEERUITKOMSTE				VERMOËNSVLAKKE		
Musieknotasie	LU1	LU2	LU3	LU4	LAAG	MEDIUM	HOOG
Toepassing: 7.1 – 7.4			√		5		

Laag: 5

7.1 Hoeveel maatslae daar in 'n musiekmaat is (1)

7.2 Die tipe maatslag/noot, bv. kwartnoot/kan ook verwys na speed/tempo (1)

7.3 Daar is 3 kwartnote in 'n maat. (Indien die kandidaat na 'n spesifieke ritme verwys, bv. 'n wals of mazurka, kan dit aanvaar word.) (1)

7.4

Byvoorbeeld:

Voeg korrekte rustekens by

(2)

[5]

VRAAG 8

FOKUS VAN VRAAG	LEERUITKOMSTE				VERMOËNSVLAKKE		
Gehoorgeletterdheid	LU1	LU2	LU3	LU4	LAAG	MEDIUM	HOOG
Analise, evaluering			√				5

Hoog: 5

VRAAGNR.	1 SWAK	2 BEVREDIGEND	3 UITSTEKEND
8.1	Gee minimale inligting oor die musiek.	In staat om die genre, styl, instrumente gebruik en die musikante/komponiste/sangers/groep betrokke gedeeltelik te analiseer.	Gee gedetailleerde, akkurate analise van die genre, styl, instrumente gebruik en die musikante/komponiste/sangers/groep betrokke.
	0 SWAK	1 BEVREDIGEND	2 UITSTEKEND
8.2	Geen relevante mening is gegee nie.	Gee 'n mening, maar motiveer nie met voorbeelde nie.	Gee insigryke mening en motiveer met voorbeelde uit die danswerk.

[5]

TOTAAL AFDELING B: 20

AFDELING C: ANATOMIE EN GESONDHEIDSORG**VRAAG 9**

FOKUS VAN VRAAG	LEERUITKOMSTE				VERMOËNSVLAKKE		
Gewrigsaksie/-werking	LU1	LU2	LU3	LU4	LAAG	MEDIUM	HOOG
Toepassing 9.1 – 9.7		√	√			9	

Medium: 9.1 – 9.7**NOTA AAN NASIENERS:**

Indien anatomiese terminologie nie gebruik is nie, aanvaar korrekte aksie.

9.1	Fleksie	(1)
9.2	Ekstensie/Strekking	(1)
9.3	Abduksie en uitwaartse rotasie of /verwysing na linker en regter heup.	(2)
9.4	Plantaar-fleksie en dorsi ekstensie	(1)
9.5	Abduksie/Inwaartse rotasie	(1)
9.6	Fleksie	(1)
9.7	Laterale rotasie, fleksie	(2)
		[9]

VRAAG 10

FOKUS VAN VRAAG	LEERUITKOMSTE				VERMOËNSVLAKKE		
Spiere en aksies/werking	LU1	LU2	LU3	LU4	LAAG	MEDIUM	HOOG
Kennis en toepassing		√	√		7	7	

Laag: Benoem spiere – 7**Medium: Identifiseer aksies – 7****NOTA AAN NASIENERS:**

Aanvaar enige korrekte anatomiese aksies wat op enige herkenbare manier uitgedruk is, bv. strek of ekstensor of ekstensie/strekking van die arm.

Merk slegs die eerste 7 antwoorde.

Merk slegs die eerste aksie wat genoem is.

VOORBEELDE VAN MOONTLIKE ANTWOORDE

- A. Sternocleidomastoid – Fleks of roteer die kop
- B. Deltoid – Fleks, abdukt, addukt of strek die arm
- C. Pectoralis Major – Addukt, fleks of roteer die arm inwaarts

D. Biceps Brachii – Fleks die elmboog

E. Rectus Abdominus – Fleks die romp

F. Sartorius – Fleks knie of heup of roteer die heup uitwaarts, abduksie
Aanvaar adduksie – rotasie en adduksie

G. Quadriceps of Rectus Femoris – Strek die knie of fleks die heup

H. Trapezius – Strek die kop of lig of laat sak die skouerblad of addukt die skouerblad

I. Triceps Brachii –Strek die elmboog

J. Latissimus Dorsi – Strek of addukt die arm, strek die torso/bolyf

K. Gluteus Maximus – Strek of roteer die heup uitwaarts

L. Dyspier of Semitendinosus – Strek die heup of fleks die knie

[14]

M. Gastrocnemius – Fleks die knie of plantaar-fleks die voet

VRAAG 11

FOKUS VAN VRAAG	LEERUITKOMSTE				VERMOËNSVLAKKE		
Veilige gebruik van liggaam/ Fiksheidskomponente	LU1	LU2	LU3	LU4	LAAG	MEDIUM	HOOG
Afkoel: Kennis 11.1					4		
Kernstabiliteit: Begrip 11.2						2	
Kennis van spiere 11.3						3	
Oefening: Samevatting 11.4							8

Laag: 11.1

Medium: 11.2 en 11.3

Hoog: 11.4

VOORBEELDE VAN MOONTLIKE ANTWOORDE:

11.1 AFKOEL:

- Die funksie van afkoel is om die sirkulasie geleidelik stadiger te maak om na 'n rustende hartklop terug te keer. Om skielik op te hou oefen, kan die opdam van bloed in voorheen aktiewe areas – soos die onderste ledemate – veroorsaak en dit kan seerheid, flouheid en duiseligheid veroorsaak.
- Dit help om afvalprodukte, wat tydens kragtige aktiwiteit kan opbou (bv. melksuur), uit jou spiere te verwyder.
- Die danser moet voortgaan om vir drie tot vyf minute na aktiwiteit teen 'n stadiger pas te beweeg, totdat die hartklop en die asemhaling na normaal terugkeer het.
- Aan die einde van die afkoel moet dansers algemene strekoefeninge doen om spierspanning te verminder.
- Die dra van warmer klere sal help om verrekking en pyne te voorkom.

(4)

- 11.2 As 'n danser is dit noodsaaklik dat jy 'n sterk kern het sodat jy jou balans kan hou en bewegings kan uitvoer wat buite die normale, alledaagse omvang van bewegings is, sonder om jouself te beseer. Kernstabiliteit is nie iets waarmee jy gebore word nie. Dit moet ontwikkel en volgehou word deur konstante bewustheid en toepassing. Gebruik van die spiere in die bolyf/torso dwarsdeur alle bewegings sal jou stabiliteit en krag gee en spierspanning/stres in die ruggraat voorkom. (2)
- 11.3 Spiere wat tot kernstabiliteit bydra:
- Abdominale/Buikspiere – rectus abdominus, interne en eksterne obliques, transverse abdominus
  - Rugspiere – quadratus lumborum, erector spinae en multifidus (3)
- 11.4 Kernstabiliteit kan ontwikkel word deur:
- Voortgesette kondisioneringsoefeninge wat jou abdominale en rugspiere leer om saam te werk as stabiliseerders van die ruggraat
  - Konsekvent die korrekte postuur te oefen deur jou te verbeel dat jy deur die kop langer word wanneer jy sit of staan
  - Gebruik die abdominale spiere in alle bewegings
  - Kondisioneer die stabiliserende spiere in bewegings- en hou-posisies
  - Deur korrekte asemhaling/asemhalingsoefeninge (Pilates) (4)

Een oefening wat kernstabiliteit kan ontwikkel is:

Sit plat met jou voete parallel en jou knieë gebuig. Kruis jou arms oor jou bors. Leun effens terug totdat jy die abdominale spiere kan voel saamtrek. Hou hierdie posisie en keer dan terug na die regop-posisie. Vermeerder die herhalings en leun geleidelik verder terug soos wat jou abdominale spiere sterker word. Herhaal dieselfde beweging, maar met 'n rotasie van die bolyf na regs en hou. Keer terug na die regop-posisie. Herhaal na links. Dit sal die oblique-spiere ook laat saamtrek. Vermeerder herhalings geleidelik. Enige relevante oefening moet oorweeg word.

(4)
[17]

VRAAG 12

FOKUS VAN VRAAG	LEERUITKOMSTE				VERMOËNSVLAKKE		
Veilige gebruik van die liggaam en beserings	LU1	LU2	LU3	LU4	LAAG	MEDIUM	HOOG
Beserings Kennis 12.1 – 12.2		√	√		7		
Beserings Toepassing 12.3 – 12.4						7	
Neuromuskulêre Vaardighede: Analise 12.5							6

Laag: 12.1 – 12.2**Medium: 12.3 – 12.4****Hoog: 12.5****NOTA AAN NASIENERS:**

12.1 Waar die vraag nie in besonderhede bespreek is nie, behoort daar nie volpunte toegeken te word nie.

12.2 Onmiddellike en volgehoue behandeling kan aanvaar word.

VOORBEELD VAN MOONTLIKE ANTWOORDE

- 12.1 'n Besering wat voorkom wanneer jy val of jou enkel swik omdat jy nie genoeg balans/krag aan die einde van 'n sprong het nie. Dit kan veroorsaak word deur swak spiere/kernstabiliteit en kan 'n verstuite enkel tot gevolg hê. Indien 'n danser nie in 'n plië/met gebuigde knieë land nie, kan die knieë/rug/enkels beseer word. (3)
- 12.2 Die RICE-metode kan onmiddellik gebruik word. RICE staan vir 'Rest' (Rus) – 'Ice' (Ys) – 'Compression' (Kompressie/Druk) – 'Elevation' (Lig/Elevasie). Rus sal voorkom dat die beseerde area verder beskadig word, voordat dit gesond is. Ys moet so gou as moontlik op die area aangewend word om swelling te verminder. Kompressie kan gebruik word om interne bloeding te stop. Lig/Elevasie van die enkel sal swelling verminder. (4)
Enige ander alternatiewe behandeling is aanvaarbaar
- 12.3
- Verminderde kardio-respiratoriese fiksheid
  - Algemene spierverslapping/-atrofie
  - Sielkundige gevolge
  - Aanhoudende swelling
  - Styfheid in gewrigte
- (4)
- 12.4
- Jy moenie oorhaastig wees wanneer jy weer gereed is om te begin dans nie om enige verdere verstuitings of beserings te voorkom.
  - Wanneer jou liggaam gerus het as gevolg van 'n besering, pas jou hart en longe by die verlaagde eise aan. Wanneer jy weer begin oefen, kan jy uitasem en swak voel soos wat jou liggaam by die verhoogde eise van die kardio-respiratoriese stelsel moet byhou. Dit is belangrik dat jy weer stadig moet begin oefen om jou liggaam tyd te gee om aan te pas.

- Spiere kan atrofeer (verloor grootte en krag), verstyf en verswak wanneer dit nie gebruik word nie. Dit kan 'n verkleinde omvang bewegings tot gevolg hê wat, alhoewel dit nie noodwendig permanent is nie, kan lei tot frustrasie en soms spanning. Dit kan weer lei tot verdere beserings, so oefening en herhalings moet geleidelik vermeerder word soos wat die spiere sterker word.
- Swelling kan vir 'n tydjie na die besering plaasgevind het, voortduur. Daar word aanbeveel dat jy die beseerde area lig wanneer jy slaap om die oormatige vloeistowwe uit die beseerde plek te dreineer. Jy kan dalk ook die area ondersteun deur 'n elastiese stut te dra. As swelling voortduur, sal jy 'n dokter moet spreek en dalk vir 'n tydperk afwesig moet wees. (3)

12.5

Neuromuskulêre vaardigheid	Verduideliking	Hoe om dit te ontwikkel
Balans	Die vermoë om ewewig oor 'n basis-steunpunt te behou	Oefeninge om die ledemate te balanseer rondom 'n middelpunt; ontwikkeling van kernstabiliteit; ontwikkel bewustheid van verplasing van gewig van die liggaam
Ratsheid	Vermoë om vinnig en doeltreffend binne en tussen bewegingspatrone, vorme en formasies te beweeg	Lei die liggaam op met gereelde oefening en herhaling en diverse bewegings, insluitende die verhoging van spoed en akkuraatheid, die gebruik van energie en impetus om vinnig te beweeg met vloeiendheid, beheer en ontspanning van gewigte
Kinestetiese bewustheid	Sensitiwiteit vir die korrekte beweging en plasing van jou liggaam deur 'n ruimte	Ontwikkel bewustheid van korrekte plasing van jou liggaam in beweging en stilheid in 'n ruimte, alleen of saam met ander
Ruimtelike oriëntasie	Bewustheid van die ruimte wat jou liggaam tydens aktiwiteit beslaan	Oefeninge om ruimte te ondersoek, alleen of saam met ander
Handhawing van ritme	Vermoë om bewegings of bewegingvolgreekse bymekaar te laat pas volgens 'n vaste patroon met of sonder musiek of hou ritme saam met ander dansers	Oefen ritmiese patrone en kombinasies teen verskillende tempo's, klap hande, stamp voete, luister na groot verskeidenheid musiekstyle en dinamika, oefeninge om te fraseer, tydmaattekens, musiekteorie
Reaktiwiteit	Dit is hoe jou liggaam reageer op veranderende omstandighede, bv. Visueel, fisies en ouditief	Oefen 'n wye verskeidenheid bewegings, passies, kombinasies, verander rigting, spoed, dinamika en werk alleen, in pare en groepe.

(6)
[20]

TOTAAL AFDELING C: 60
GROOTTOTAAL: 150